

ABONAMENTUL

un an . . . 28.— Cor
jumătate an 14.—
3 luni . . . 7.—
o lună . . . 2-40 .

Pentru România și
străinătate:

un an . . . 40.— franci

Telefon
în oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA.
Strada Zrlayl N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Spre noua țară!

— Dela coresp. nostru special. —

Bari, 28 Decembrie.

La dorința reprezentanților românilor din Albania, Epir, Macedonia și Tesalia, precum și la dorința naționaliștilor albanezi, — cari vor o Albanie independentă de influința Taigradului, — vă trimit entusiastul apel dela Bari, care a fost adresat fraților noștri din America și care reoglindește fidel starea noastră sufletească în marile clipe ce trăim. Amănute asupra provenienței acestui inimos apel vă dau în corespondența anexată*) și vă rog să-i dați în răspânditul nostru organ „Românul” locul de onoare, publicându-l în înregime, așa după cum urmează:

Frați îndepărtați!

Am citit scrisorile voastre ce ni s'au transmis aici la Triest și vă declarăm din tot sufletul cumcă pricepem durerea voastră care este și a noastră a tuturor; întru cât osemintele străbunilor noștri au fost pângărite de cătră dușmanii seculari, cari, pierzând orice speranță de a ne putea desnaționaliza și-au pus în gând ca să ne estermine de pe fața pământului.

Siroaele de sânge ce au curs în ultimele luni prin văile Pindului și prin munții Albaniei, trebuie să trezească în noi eroismul de odinioară al strămoșilor noștri și să ne ridicăm cu toții într'o singură masă spre a ne răsbuna morții căzuți pe altarul patriei.

Mamele noastre și ortanii rămași fără de nici un sprijin, au cerut în zadar dela canibali secolului al XX-lea spre a li se permite ca să-și înmormânteze pe morții lor. Grecii ca să-și justifice conduita lor sălbatică au respins cu dușmănie rugămintea familiilor române, sub pretextul ridicol, cumcă Românii constituie un pericol permanent pentru: marea idee Elenică și că Românii s'ar fi aliat cu semiluna, împotriva Greciei. Slabi în argumentele lor, au recurs la flapte monstruoase, cum e omorirea infocatului patriot naționalist D. Cioma, care după ce a fost măcelărit cu o rafinărie diabolică, a fost lăsat ca pradă corbilor; trupul lui fiind aruncat la margine de drum.

Dușmanii neamului nostru ne-au aruncat iarăși mânia și am fi nedemni de noi înșine dacă nu le-am răspunde. Dacă nu se poate sta de vorbă cu călăii neamului pe calea civilizației,

apoi trebuie să le probăm, că și noi putem răsbuna sângele nevinovat al martirilor noștri.

Nu ne este permis astăzi nouă Românilor să ne plângem numai morții, noi cari prin părinții noștri, am făurit statul independent al Greciei.

Crucea, simbolul divin al creștinismului, a fost mânjită cu sângele fraților noștri în repetite rânduri, iar ucigașii de arhieriei pornesc și pun la cale masacrele Românilor după ce văzură că prin mijloace consecutive ca arestări, nebotezări, neinmormântări etc. n'au putut abate dela marea românismului pe conaționalii noștri.

Ei bine! Cu cât presiunea a fost mai mare, cu atâta conștiința națională ni s'a afirmat mai tare. Azi ne putem mândri că până în depărtata Americă, năzuințele românismului cresc tot mai mult și că voi flori ale arborelui național, sunteți chezașia viitorului și cu toții complănuți pentru aspirațiunile naționale; acolo departe de ai voștri, v'ați otelit sufletele, v'ați format caracterele, ați pus bazele Alianței Românilor de pretutindeni, după cum reese din scrisorile voastre deschise publicate prin Revistele românești.

Pe pământul Americii, ați făcut cunoștință legendarii Moși din munții Transilvaniei, acolo ați lucrat laolaltă cu iubiții Bucovineni, și cu indurerații Basarabeni, acolo mulți din bătrânii noștri pribegiți, au învățat să scrie și să cetească graiul lor cel părintesc. Voi ați reușit să atrageți în marele for al românismului chiar și pe frații din Tesalia, deslipiți de Grecia dela trunchiul arborelui național și le-ați rupt pânienisul întumerecului ce le umbrea inimile și mințile, chemându-i la vatra culturii românești.

Onoare Vouă, pentru tot ce-ați făcut prin cursurile serale și prin acțiunea patriotică desfășurată de cătră societățile filantropico-culturale inițiate peste Ocean.

Frați iubiți!

Veacuri vitrege V'au silit ca să Vă instrăinați spre a Vă agonisi existența prin muncă și cinste. Departe de ai voștri, nu aveți nici o veste dela frații și rudele voastre și poate nu știți că multe sate românești s'au făcut una cu pământul și că pe unde a fost ris și viață azi sunt mormane de ruine. Astăzi este timpul să vă strângeți rândurile și să veniți pe pământul strămoșesc înroșit de sângele celor scumpi vouă căci poate a sosit momentul ca în unire cu frații Albanezi să scriem și noi în marmura vremii, libertate ori viață! Veți fi auzit poate că Vulturul Albaniei, cusut în fir de aur pe drapelul independenței, fălțae cu mândrie prin multe orașe și comune albano-române. Acești frați de suferință, vor face războiul de neatârnat și laolaltă cu dânsii, cade-se să punem peatra funerară peste mormântul idealului dușmanilor, cari, abuzând de cuvântul libertate, nimicesc libertatea însăși în munții stințiti de durerile părinților noștri.

Triumful Albanezilor, va fi și triumful nostru, zdrobirea lor, va fi și zdrobirea noastră, cari nu

mai avem nici o zonă neutră. Să conlucrăm deci cu fiii Schipătariei valoroase ca să tăem capetele hidrei Elinești, care începe să ne incolăcească de-abinelea leagănul patriei noastre.

Să nu ascultați de intrigile dușmanilor cari de pe acum au început să cârtească în potruva Albanezilor, calificându-i de sălbateci, de barbari, incapabili să inchege o formă de guvernământ cât de precară și de rudimentară. Noi îi cunoaștem mai bine pe Albanezi, psihologia noastră este din același tipar, că idealul lor merge paralel cu al nostru și nici odată perfidia nu va strica ceea ce azi evenimentele istorice prepară cu o putere fatidică providențială. Un dualism Albano-Român ar consfinți viitorul nostru și ne-am scutura de cenușa vremurilor vitrege de până azi.

Acest ideal vi-l recomandam cu atât mai mult, cu cât ne-am convins că toți Românii văzuți de noi dela începerea războiului nu văd scăparea decât într'o conlucrare frățească cu Albanezii și într'o Macedonia autonomă, cu drepturi egale pentru toate naționalitățile.

Imprăștiati dar acest apel, pe la toți frații de limbă și aspirațiuni, pe la Români și pe la Albanezi, ca să se știe că azi, stindardul pe care suntem chemați să-l apărăm, fălțae la Valona, Berat, Fearina, Permet etc...

Intrați în legătură directă și intimă cu fruntașii intelectuali ai Albanezilor cari au pus bazele: Federalei Pan-Albaniei denumită „Vatra” din Boston; puneți-vă în contact cu marele luptător Faik-Bey Konitza și cu veneratul părinte Fan Noli, cărora le veți transmite prin osul de admirație al tuturor, pentru ideile scântectoare de inteligență și de patriotism ce le imprăstie prin valorosul organ „Dielli” (Soarele) ale cărui raze de lumină sănătoasă, au pătruns până în depărtatele colțuri ale Albaniei, Macedoniei și Epirului.

Frați indurerați!

Sunteți în America peste 50.000 Români și Albanezi. Luați hotărârea bărbătească de a veni la fața locului, de a participa la marele stat național ce va avea loc în curând la Valona, unde și-au dat întâlnire Albanezii și Românii animați de același ideal.

Porniți cât mai mulți peste apele Oceanului, aduceți în inimile voastre ceva din lumina statelor libere ale Americii, pentru ca toți într'un gând și într'un suflet să sfărâmăm falsa statuă a civilizației grecești și să punem pe soclul viitorului, statueta libertății Albano-Române.

Triest, 25 Decembrie 1912.

*) Vezi corespondențele ce publicăm în pag. 4. Redacția.

Câți deputați părăsesc partidul muncii? Ieri, pe culoarele camerei, se amintea numele a vre-o 15—20 de deputați despre care se zice că sunt hotărâți să iasă din partidul muncii. Până acum și-au anunțat demisia deputații Székely Aladár, fiul ministrului de justiție, Sándor Pál și Erdély Sándor. Se așteaptă în curând și alte demisii.

Consiliu de miniștri. La sfârșitul ședinței de ieri miniștrii s'au retras la consfătuire în cabinetul din parlament al ministrului-președinte. Consfătuirea a ținut trei sferturi de oră. La consiliu a luat parte și secretarul de stat din ministerul de finanțe, Főry Gusztáv. Se spune că acesta va fi urmașul ministrului Székely.

Némethy Károly. Iată numele unui bărbat de stat maghiar, în fața căruia se închină astăzi toată suflarea reacționară a acestei țări, în frunte cu cel mai șovinist organ al imperialismului maghiar care e „Budapesti Hirlap”. Știți, cari unt meritele și faptele mari ale dlui Némethy, pentru cari-l ridică azi în slavă, presa guvernului. Ei bine, d. Némethy, secretar de stat în ministerul de interne, are meritul de a fi elaborat două proiecte de lege, ambele expresii tipice ale reacționarismului unguresc. Unul e proiectul pe care l'a dat ieri guvernul lui Lukács drept plocon de anul nou popoarelor Ungariei, iar al doilea, frământat din același aluat ni l'a prezentat contele Andrássy în toamna anului 1908. Insuși Némethy a mărturisit ieri pe culoarele camerei că proiectul actual servește aceleași scopuri și principii pe cari le-a avut în vedere proiectul asupra votului plural al lui Andrássy. Decarațiile de ieri a lui Némethy, sunt în același timp și o palmă binemeritată dată opoziției — în special elementelor andrássyste și kossuthiste din ea. — care astăzi când nu se mai bucură de toate bunătățile pe cari i le-a putut oferi la timpul său slăvitul buget, paradează cu lozince democratice împrumutate dela Kristoffy, dușmanul ei de moarte de odinioară.

Artistul I. Mincu.

Încă unul dintre puținii aleși ai soartei, care trăiește și după moarte. Mormântul, căruia s'au încredințat rămășițele sale trupesti, nu cuprinde și sufletul său. Marile idealuri și frumoasele zămisliri de artă pe care numai el, făuritorul lor, le putea stăpâni în sufletul lui de artist, plutesc azi libere de trupul care le-a subjugat o bucată de vreme. Principiile lui însuflețesc însă acum pe toți aceia cari le-au cunoscut și apreciat. Ele înviorează și îndeamnă la muncă pe urmașii săi.

Golul lăsat în mijlocul nostru prin dispariția ființei iubite, este împlinit prin marile lucrări ce ni-l încorporează. E o durere pierderea lui, dar nu e un doliu. Căci giulgiul ce a acoperit pe veci figura lui de Hristos îndurerat, n'aruncă nici o umbră asupra operei lui. Aceasta ne apare acum și mai strălucitoare în haina veșniciei ce o îmbracă de aci înainte.

Numele lui se împune acum ca un simbol. Acesta rămâne viu și se va repercuta în decursul vremurilor, persistând cu mult mai îndelung decât i-a fost dat să trăiască pe pământ acelaia care l-a intrupat întâiu.

Căci, ori când se va vorbi de o arhitectură românească, numele lui Mincu nu va putea fi ocolit. Locul său de precursor al Renașterii arhitecturii noastre, îi este pe veci asigurat. Ori cât de mari vor fi urmașii săi, ei nu vor putea știrbi nimic din mărirea lui. Căci ușor este de urmat

† Spiru Haret.

Din București ni se anunță moartea dlui Spiru Haret, fost în mai multe rânduri ministru al cultelor și instrucțiunii publice, și unul din fruntașii partidului liberal, — întâmplată Luni, la orele 12, la sanatoriu dlui Dr. Gerota din bulev. Ferdinand. Spiru Haret suferea de cancer intestinal, boală care în ultimul timp se agravase, astfel că o intervenție chirurgicală devenea absolut necesară. Duminică pacientul a fost dus la sanatoriu Gerota, unde d. Dr. Anghelescu urma să-l opereze. Tumoarea era însă prea înaintată, așa că răul nu a putut fi înlăturat.

Starea fostului ministru liberal se agrava din ce în ce și aseară, orice speranțe de scăpare erau pierdute. D. Dr. Anghelescu a stat în tot timpul nopții la patul bolnavului. Numeroși amici și cunoscuți s'au interesat mereu în timpul nopții de starea fostului ministru. Știrile erau din ce în ce mai rele. De dimineată bolnavul a intrat în agonie, iar la orele 12 precis și-a dat ultima suflare. La orele 12 și jum. a fost luat dela sanatoriu și dus la locuința sa în strada Verde. În drumul spre casă, fostul ministru liberal a încetat din viață.

Vestea morții lui Spiru Haret a făcut o profundă impresie în Capitală, deoarece ea vine pe neașteptate. Nu sunt decât câteva zile de când fostul ministru liberal a luat parte la ședințele Senatului. Regele și Regina s'au interesat în mai multe rânduri la sanatoriu Gerota de mersul boalei lui Spiru Haret. La patul bolnavului au stat mai mult timp d-nii Ionel Brătianu, G. Diamandi, V. Brătianu, Al. Donescu, P. Gârboviceanu.

De dimineată, înainte de a intra în agonie, Haret a avut câteva momente mai liniștite și atunci, sub impresiunea că operația s'a făcut și că a reușit pe deplin, a întrebat pe cei din jurul său, la ce regim va fi supus. În urmă s'a simțit rău de tot, nu mai recunștea pe cei cari se aflau lângă el și la orele 12 a avut o sincopă puternică. După câteva minute, în timpul cât era transportat cu automobilul dela sanatoriu spre casă, și-a dat ultima suflare.

Teribila boală de care suferea Haret s'a manifestat pe neașteptate. Până acum 10 zile, el se simțea bine și nu și-a întrerupt un singur moment activitatea. Acum 6 zile, însă s'a simțit ușor de slăbit încât a crezut absolut necesar să se supună unui consult medical. Medicii cari l'au examinat au constatat că are o tumoare la intestine și că va trebui imediat operat. Din nenorocire, însă, boala era prea înaintată, așa că nu s'a mai putut face nici o intervenție chirurgicală.

Inmormântarea a avut loc azi, Miercuri, după amiazi la cimitirul Bellu. Cortegiul a pornit dela locuința defunctului, din str. Verde, unde s'a oficiat serviciul relegend, și unde s'au ținut cuvântările.

Spiru Haret, cel mai muncitor, cel mai cu autoritate, personalitatea cea mai de seamă a partidului liberal este născut la Iași, la 15 Februarie 1851. Spiru Haret se stinge în vârstă de mecanică rațională dela facultatea de științe fizico-chimice din Paris, ocupă la 1878 catedra de mecanică națională dela facultatea de științe a universității din București și după scurtă vreme e numit profesor și la școala de poduri și șosele. Numit inspector general al învățământului public, întocmește un magistral raport asupra situației materiale și morale a școlilor.

Dotat cu o extraordinară putere de muncă, atrage asupra sa atenția lui Dimitrie A. Sturdza, care venind la 1885 în capul departamentului instrucției publice, face din Haret colaboratorul său, numindu-l secretar general. În această calitate lucrează la un proiect de lege al instrucției publice.

Ales pentru întâia oară deputat la 1895, e raportor al proiectului de lege pentru reformarea învățământului primar și normal primar, prezentat de d. Poni.

La 31 Martie 1897 a intrat în cabinetul prezidat de d. Dimitrie A. Sturdza ca ministru al cultelor și instrucției publice, portofoliu pe care l'a deținut fără întrerupere sub toate ministerele liberale. Grija lui de căpăteinie în această calitate a fost școala primară rurală pentru înălțarea căreia a lucrat fără preget. Peste 2000 de școli rurale s'au clădit sub ministeriatul său și în înmulțirea școlilor și învățătorilor sătești el vedea regenerarea poporului nostru. Intrând în contact direct cu învățătorii, Haret a căutat să se convingă prin sine însuși de nevoile și lipsurile școlii rurale. În contact prea direct cu învățătorii, pe cari îi ținea în apropiere sa chiar și atunci când nu era la putere prin revista pedagogică ce o conducea fanatic în ideile sale, Spiru Haret și-a atras de multe ori ura celorlalte

ce cale de altul deschisă, greu însă de-a găsi îndrumarea cea adevărată, când ori ce indicații lipsesc. Și marele, necontestat merit al lui Mincu, constă tocmai în inovativitatea, simplă în aparență, dar nu ușor de găsit, de a fi înviat vechea arhitectură a țării sale, punând-o în serviciul cerințelor vremurilor de azi.

Ori cât de ușoară și naturală ni se pare acum această soluție, ea trebuie însă găsită. Căci dacă emiterea unui gând, ori cât de original ar fi el pentru vremea sa, constituie partea subiectivă a artistului, aducerea la îndeplinire a unei idei însă, depinde de o mulțime de factori străini de concepția primă. Iar Mincu nu s'a mulțumit numai cu rezolvirea teoretică a problemei, ci s'a încumetat și la imediata ei aplicare practică. Aceasta însă i-a fost cu mult mai greu decât enunțarea principiului fundamental; în arhitectură mai ales, unde plăsmuirea artistului nu e perceptibilă pentru alții decât din momentul desăvârșitei sale exteriorizări.

Mincu a venit cu inovația lui într-o vreme foarte puțin preparată în acest sens. Tendința generală era dimpotrivă ostilă rămășițelor arhitectonice din trecut. O probă avem în prefațarea aproape totală a multor din vechile mănăstiri restaurate sub domnia lui Vodă Știrbey încoace. Arhitecți aduși din Austria, au dat o haină cu totul străină acestor locașuri, fără măcar să se mire cât de puțin se potrivea ornamentația barbară de ei introdusă, cu arhitectura originală

ce mutilau. Dela restaurări, același stil hibrid cu ridicole pretenții gotice, s'a lățit și la clădirile profane. Arhitecții erau în mare majoritate străini și în genere lipsiți de adevăratele corințe ale profesiei lor. Într'această atmosferă de compromisiuri începu cariera sa tânărul arhitect Mincu. Deși venind din școală străină, pe care a absolvit-o cu deosebit succes, el nu s'a mulțumit să pună în practică modelele străine, cu cari se familiarizase în timpul uceniciei lui în Paris.

Conștient de marea problemă ce arhitectura română avea de rezolvit, el începu un studiu amănunțit al elementelor vechi arhitecturii păstrăne, până atunci cu totul oproșită. Din cunoșterea elementelor autoctone și-a alcătuit un întreg program de activitate în vederea unei renovări a arhitecturii țării sale. Nu s'a redus însă la simpla copiere a unor amănunte și adaptarea lor întâmplătoare la clădiri concepute tot pe tipicuri străine, ci a căutat să le concilieze cu cerințele moderne, păstrându-le însă aspectul tradițional. Și pe când alți colegi ai lui, mult mai puțin înzestrați ca el, își creiau situații de seamă prin simpla reproducere a unor clișee de totuși străine de țara și nevoile noastre, modestul artist Mincu se îndeletnicea pe făcute cu făurirea unei arte noi. De aceea nici mari, nici numeroase nu sunt clădirile rămase pe urma lui. Dacă nu se impun privitorului banal, pe care marea unei clădiri singură îl uimește, lucrările sale constituie însă pentru cunoscătorul serios adevărate tezaure de artă.

partide, Se știe ce campanie zgomotoasă s'a dus contra lui după 1907, când a fost acuzat că prin propaganda printre învățători și săteni a instigat la răscoale.

In afară de activitatea politică, Haret are și o întinsă activitate științifică. Ca profesor la facultatea de științe și la școala de poduri și șosele a fost un adevărat apostol al științei. Anul trecut când s'a retras din învățământ colegii și foștii săi elevi i-au dat un banchet în care s'a vorbit cu emoțiune despre opera de profesor a lui Spiru Haret. A publicat o mulțime de studii pedagogice în diferite reviste și interesante opere științifice în franțuzește și românește; între altele: „Sur l'invariabilité des grandes axes des orbites planetaires (1878), Cercetări asupra părții financiare a proiectului de răscumpărare a căilor ferate (1880), Curs de trigonometrie (1887), Aritmetica elementară (1888) și în ultimul timp Mecanica socială. Era membru al Academiei române, secția științifică.

Odihnească în pace.

Scrisoare din Dej.

Serate populare. — Cosbuc între noi. — O pagubă națională.

Înălțătoare fiind chemarea intelectualilor din acest oraș cu prea modeste tradiții culturale și cu prea mult teren de muncă, aflu de bine a relata în câteva șire despre momentele, mai sus menționate.

Ca unui cronicar ocazional conștiu de necesitatea unei activități naționale sistematice în acest cuib al românismului, mi-au plăcut mult *seratele populare*, puse la cale de despărțământul Asociațiunii, în frunte cu zelosul protopop local Il. Boros. — Sunt însuflețitoare atari începuturi serioase de înțelegere a rostului Asociațiunii în acest ținut, puțin bătut de razele culturii românești, dornic însă de propășire; despre cecece m-am convins eu însu-mi din mai multe convorbiri avute cu țărâtimea, care nu arareori îți cere câte o „gazetă”. De fapt ar fi timpul, ca restabilindu-se odată armonia socială în toate orașele noastre, să predomineze cultul binelui public față de condannabilul cult individualist, menit să înăbușe în fașe orice porniri mântuitoare de neam (fapt constatat mai nou de dl I. C. în aceste coloane).

Esti mândru și îți crește încrederea în viitor par'că având înșiruiți sub aripa Asociațiunii inteligența capabilă a da povețe însemnate țărânului nostru. E atât de ușoară sarcina aceasta și în schimb atât de evidentă

cinstea și recunoștința generațiilor și istoricului de mâne pentru cei ce fără mult alaiu vor lucra și în aceste părți pentru deșteptarea claselor de jos, că nu voiu insista mai mult asupra faptului acestuia. Se cuvine deci a ne însemna și de astădată numele dlor avocați Dr. I. Boca și Dr. Rom. Micșa, cari au lămurit cu multă pricepere și pe înțelesul tuturor urmările triste ale contagiumi moravurilor nesănătoase cari străbat în casele noastre. În urma stăruințelor învățătorului I. Bocaciu am auzit și diferite piese muzicale și declamații, executate de elevii școlii populare; un mijloc tot atât de potrivit pentru răspândirea dragostei de carte românească. — Dea Dumnezeu, ca cât mai des să fie aprinse aceste cerdele de cultură națională. Să auzim tot de bine!

Tot în ziua ultimei serate (29 Decembrie) mi-a fost dat a vedea în jurul măestrului Cosbuc încheagată într'un mănunchiu aproape întreagă inteligența română de aici. Involuntar m-am gândit și la neprețuitul bine, ce l-ar putea face o inteligență așa numeroasă în cadrele seratelor, mai sus pomenite. Fețele radioase, ce priveau cu atât nesă, punctul de gravitațiune al acestei conveniri: pe mult iubitul poet al țărâtimei, își tradau o energică voință subconștientă, o decisiune firmă: de a fi și pe viitor înrudii sufleteste cu acest oaspe distins și astfel de a lucra fiecare în cercul său pentru realizarea visului nostru al tuturor: emanciparea culturalo-economică a țărâtimei. Inteligența scăpărătoare, spiritul inepușabil al maestrului a legat inimile celor de față până după miezul nopții, lăsând amintiri frumoase în suflete și inspirând tuturor atâtea dorinți și atâtea conștiințe.

În zilele din urmă am auzit o veste păgubitoare intereselor naționale, pe care încă mă simt îndemnat a o supune celui mai suprem for de judecată națională. E știut adecă, că preoțimea din dieceza Gherlei are poruncă dela forul superior al său a-și asigura viața, bisericile etc. la banca săsească „Transilvania”; e cunoscut de altă parte și circularul episcopului Caransebeșului de indemn la asigurare la „Generală” românească. Iată deci un contrast evident, care cere o sanare grabnică, pentru a nu ne compromite atât de grav înaintea străinilor, iată o nescotire a principiilor programatice ale vieții naționale și o ordinațiune, care reclamă o urgentă modificare din partea noului vladică, spre carele privesc cu atâtea încredere păstorii și lumea românească de pretutindeni. *Didin.*

cutarea detaliilor dar mai ales cu dragostea pentru meseria lor.

Profesoratul său a fost un adevărat apostolat în serviciul unei cauze naționale și artistice.

Dar în afară de această moștenire vie, arhitectul Mincu ne mai lasă și o splendidă ultimă a sa concepție, care încoronează întreaga sa activitate. E planul Palatului Comunal din București, a cărui realizare nu a avut fericirea să o supraviețuiască. Față de această operă care sintetizează direcția de el imprimată arhitecturii românești, avem însă datorii de îndeplinit. După cum scrierile postume, ale marilor gânditori sunt culese și cu pietate publicate, tot astfel se impune ca și ultima concepție a primului arhitect de frunte al României să fie eternizată. Sperăm că aranjamentul solemn ce foștii săi elevi l-au luat în fața mormântului maestrului lor, va fi realizat, și în curând capitala regatului se va putea mândri cu frumoasa și impunătoarea clădire datorită concepției măiestre a primului mare arhitect român.

Iar un alt omagiu, ce asemenea îl datorim maestrului dispărut, e reunirea tuturor elementelor de el adunate și concepute. Imensul tezaur de forme de el închipuite și din care el nu a utilizat decât o minimă parte, ar constitui un izvor nesecat, la care ar veni să se adape generațiile viitoare.

Arhitectul I. Mincu a trecut prin viața pământească cu o desinteresare de sine ce caracterizează numai pe adevărații artiști creatori. El a conceput nu în vederea unor avantajii ime-

Din camera română.

Creditele militare.

București, 17 Decembrie v.

În ședința de Sâmbătă a camerei române ministrul de război, d. Marghiloman a depus pe biroul camerei două proiecte de lege asupra noilor credite militare pentru dezvoltarea forțelor armate ale regatului român. Necesitatea unui credit de 137 milioane de lei d. ministru a motivat-o în chipul următor:

Trebuințele armatei au preocupat în mod deosebit atențiunea guvernului și în măsura posibilității ele au fost clasate printre cele dintâi, ori de câte ori a fost vorba de întrebuintarea legală a vre-unei resurse, fie budgetare, fie extrabugetare.

Imprejurările din urmă, și cari dăinuiesc și acum, ne-a obligat să mergem și mai departe; ele au impus consiliului de miniștri să încuviințeze cheltueli pentru material de război în sumă de 122.800.000 lei în cifră rotundă, sub rezerva deschiderii în urmă a creditului trebuincios.

O bună parte din aceste cheltueli au fost deja angajate și cifra totală trebuie urcată la 137.000.000 lei, pentru a acoperi toate trebuințele aprovizionării armatei, după normele stabilite.

Așa fiind, urmează a se deschide ministerului de război un credit extraordinar pentru suma de lei 137.000.000, dându-se totdeodată acoperire legală consiliului de miniștri pentru cheltuelile pe cari le-a autorizat sub rezerva deschiderii acestui credit.

În ce privește resursele pentru acoperirea creditului, vom lua din excedentul 1911/1912, care vine la întrebuintare în luna următoare, cea mai mare parte din sumă, iar pentru rest vom utiliza excedentele viitoare. În proiectul de lege alăturat am prevăzut și posibilitatea unei acoperiri din orice alte resurse, pentru cazul când excedentele nu ne-ar îngădui acoperirea.

Repartizarea restului din credit, care nu a fost încă destinat de către consiliul de miniștri pentru anumite cheltueli, se va face tot de către consiliul de miniștri, după propunerea ministerului de război.

Tot în ședința de Sâmbătă s'a mai distribuit camerei și un al doilea proiect de lege despre un credit extraordinar în sumă de 14 milioane de lei, pentru construcțiuni necesare noilor unități, ca depozite, fabrici de pâne, complectarea casarmamentului și spitalelor existente.

Cor.

Simplele sale case de locuit, bisericuțele, monumentele sale funerarii și clădirile sale publice, vor rămânea pururea ca cele mai prețioase sorginți din care vor avea să se inspire urmașii săi. O viață de om și mai ales a unui așa de conștient cercetător cum era el, nu i-a putut ajunge ca să realizeze toate concepțiile sale. Puținele monumente ce ne-a lăsat însă, se impun prin nouțate și unitate lor desăvârșită. Au toate calitățile unei opere serios concepute și artistic executate, care contrastează grozav cu improvizatiile pripite ale zilelor noastre. Și toate lucrările lui se disting prin originalitatea înfățișării lor curat românească. El primul ne-a dat dovadă că e pe deplin îndreptățită aspirațiunea noastră după o arhitectură națională.

De aceasta este pe veci legat numele inițiatorului I. Mincu. Alături de Grigorescu, el va figura printre îndrumătorii de frunte ai viitoarei arte românești.

Moștenirea cea mai frumoasă ce ne lasă pe urma sa artistul Mincu, e dragostea și priceperea pentru arhitectura românească, ce el a sădit în sufletul unei întregi generații de foști elevi ai săi. Printr'înșii continuitatea frumoasei sale inițiative este pe deplin asigurată. Ca și în epocile cele mai frumoase ale Renașterii italiene, tinerii săi urmași se mândresc a fi foști elevii lui. Din atelierul său ei esiau nu numai cu cunoștința temeinică a celor mai mici amănunte — căci Maestrul era tot atât de exigent în așternerea concepțiilor ca și în exe-

diate, ci numai pentru a satisface imboldirile geniului său creator. Operile sale postume, de o valoare necontestată, trebuiesc puse în serviciul țării în onoarea căreia le-a conceput.

Pe lângă realizarea în piatră a splendidei sale fațade a Palatului Comunal — asupra căreia nu mai e nevoie să revin aci — vor trebui publicate și toate studiile sale, atât cele mai mici compoziții decorative, cât și proiectele sale neexecutate. Acesta va fi cel mai demn și mai trainic monument ce suntem datorii să-i ridicăm.

Respectând pe aleșii neamului, în rîndul cărorora se prenumără și artistul Mincu, ne vom înălța pe noi înșine.

„N. R. R.”

Al. Tzigara-Samurcaș.

Războiul !

— Prolog ce va fi recitat de d. Al. Davila la serbarea „Tesătoarei”. —

Când toți vorbesc de pace, îngăduiți ca noi — Ca două firi ciudate ce-am fost întotdeauna, Acuma, când, pe Bosfor, apune semiluna, Să nu vorbim de pace, ci iarăși de război.

Nu vom lansa tirade nici teorii pedante Și nu vom pune steaguri pe harta din Balcani, Pe câmpuri dezolate nu vă poftim ca Dante Și nici n'avem pretenții s'ajungem veterani.

Independența Albaniei.

Viitorii conducători ai Albaniei.—Fazele de tranziție — Hotarele geografice. — Cele trei curente. — Atitudinea naționaliștilor români din Egipt și America. — Un apel entuziast. — Noui vărsări de sânge.

— Dela trimisul „Românului”. —

Bari, 28 Decembrie.

Cu referire la corespondența anterioară, privitor la formarea guvernului provizoriu din Valona, astfel precum se transmisese la început o telegramă jurnalelor din Viena și Budapesta, fără să se fi menționat originea și după cari s'a reproduș informațiunea și în „Românul”, mi s'au comunicat din partea unui distins personaj politic următoarele:

Interlocutorul meu este un fruntaș albanez cu cultură europeană, astfel că luase cunoștință din gazete că în prima formație ministerială s'ar fi menționat și numele publiciștilor albanezi: *Falk Bey Conitza și Dervich Hima*. — Cum însă telegrama oficială, — transmisă din Valona cu câteva zile în urmă tuturor gazetelor principale —; prin care se anunță complectarea cabinetului albanez cu alte personalități; nu confirmă alegerea susnumiților publiciști, l'am rugat să-mi dea câteva informațiuni spre a lămurii pe cititorii „Românului” asupra acestui caz.

În primul rând fruntașul naționalist îmi atrage atenția, asupra celor publicate în organul cotidian „Il Giornale D'Italia” care apare la Roma și anume privitor la articolul de fond publicat în ziua de 26 c. care se ocupă prea puțin de șeful guvernului provizoriu: *Ismail Kemal Bey* dar în schimb dă o deosebită atenție lui *Issa Boletinaz*, căruiu îi consacră două coloane, publicând cu litere mari cuvintele:

„*Quelehe dice Issa Boletinaz capo della bande*” reproducând tot deodată și fotografia acestui personaj, — care a făcut atâta șomot în timpul răzcoalelor albaneze, — în același clișeu alături de *Ismail Kemal Bey*. — După părerea convorbitorului meu, conținutul acestui articol este malițios la adresa guvernului provizoriu, care a găsit de cuviință să numească ca comandant suprem al primei miliții naționale albaneze, pe *Issa Boletinaz*, fost șef de bandă și care nu cunoaște altă limbă afară de cea albaneză; astfel precum o confirmă și corespondentul susnumitului jurnal căruiu i-a servit de interpret în convorbirea pe care a avut-o cu *Issa Boletinaz*, chiar Excelența sa Dr. Gurakuchi, ministrul instrucțiunii publice.

Deasemenea mi s'a citit și al doilea articol de fond, publicat în același jurnal cu data de astăzi 28 c. continuând ca titlu: *Fostul Mare Vizir Ferid Paşa* — președintele senatului din Constantinopol — se pronunță despre: *prematură independența a Alba-*

niei și de greșala comisă din partea lui Ismail Kemal Bey. — În corpul articolului s'a reproduș și un clișeu foarte reușit al acestui mare om de stat al Turciei europene și tot deodată un *sincer naționalist albanez*, după corespondentul din Constantinopol al organului „Il Giornale D'Italia”.

*

Pe cât de malițios este corespondentul din Valona privitor la guvernul provizoriu și *Issa Boletinaz*, pe atât de curtenitor este corespondentul din Constantinopol față de marele om de stat *Ferid Paşa*. — Printre altele corespondentul spune textual:

„*Ferid Paşa* este unul dintre cei mai eminenti fii ai Albaniei și cu siguranța că este predestinat să ocupe cel mai important rol în viitorul stat albanez. Excelența Sa a funcționat neîntrerupt ca Mare Vizir șase ani și a fost notat ca unul dintre cei mai iscusiți oameni de stat; astfel că azi diplomația europeană îl apreciază și-l stimează ca pe cel mai influent și tot deodată foarte onest om de stat al imperiului otoman.

„Fiind descendentul unei familii nobile și foarte veche originară din Valona, unde posedă întinse domenii; posedă o cultură aleasă și este un poliglot cu reputație”.

După ce corespondentul enumără toate ocupațiile pe cari le-a avut în cariera administrativă, până când a fost ales ca președinte al senatului, în locul fostului mare vizir *Ghazi Ahmed Muktar Paşa*, face cunoscut Italianilor, că tot *Ferid Paşa* a consiliat la timp pe guvernantii turci ca să fi dat satisfacție Italiei privitor la Tripolitania, în care caz ar fi câștigat amiciția ei și s'ar fi evitat războiul.

Astfel că fiind un convins filo-italian, s'ar fi pus cu multă satisfacție la dispoziția corespondentului, căruiu i-a comunicat următoarele privitor la patria sa natală Albania și referitor la conaționalii săi:

„Se știe bine, că atât Italia cât și Austria s'au declarat pentru neutralitatea Albaniei în război și în special pentru Duratzo și Valona; dar se observă că n'au putut împiedeca pe năvălitori de a cuceri această zonă declarată neutră. — S'ar fi spus că după război atât Grecii cât și Sârbii se vor retrage din aceste locuri; astfel precum s'ar fi pronunțat prin mai multe comunicate că ocupația este provizorie dar nimeni nu poate să prevadă cum se vor termina lucrurile”.

„De ce oare nu s'a împiedecat la timp invazia? Se confirmă că Valona și Duratzo vor fi evacuate, dar cu restul Albaniei ce se va face? Este o mare nenorocire ceea ce i s'a întâmplat Albaniei! Comerțul este cu totul paralizat, din cauza blocului grecesc. Cum oare Italia permite ca să se blocheze coastele albaneze de către Grecii? Se mai spune că chiar după evacuare Grecii și Sârbii vor ridica pretenții profitând de această ocupație provizorie, ca mai târziu să motiveze oarecari drepturi etnice

și economice și cu siguranță că nu vor înceta ca să amenințe existența noastră.

„Trebuie să crezi deci, că s'a făcut o mare greșală că li s'a lăsat mână liberă în Albania Greciei și Serbiei; precum foarte rău a procedat și *Ismail Kemal Bey* care s'a grăbit să declare independența Albaniei.

„Înainte de a se proceda la independența Albaniei, trebuia în primul rând să se gândească la un plan de a se evacua Albania de invaziile dușmane și să se fi premeditat asupra eventualelor hotare. — După cum se prezintă astăzi situația eu judec că Albaniei deocamdată îi trebuie o largă autonomie și numai sub suveranitatea sultanului”.

*

Corespondentul din Constantinopol întărește interviewul fruntașului albanez dând amănunte despre lucrările comitetului albanez, care desfășoară o mare activitate la Constantinopol sub președinția lui *Ferid Paşa*; astfel că în timpul din urmă le-a trimis tuturor ambasadorilor o hartă etnografică, cuprinzând Albania, Macedonia și Tracia însoțită de un anex explicativ cu argumentații istorice, că hotarele unei *Albanii mari autonome sub suveranitatea sultanului*, ar trebui să cuprindă:

Ianina, Monastir, Üsküb, Cumanovo, Pristina, Mitrovitza, Novi-Bazar, Sienitza, Iacona, Ipec, Tuzi și pe întregul mal al Adriaticii Albaneze până la Preveza inclusiv. Conchide deci cu observația, că deși acest comitet național albanez, care este compus din înalți demnitari ai imperiului otoman, fiind mulți din ei, diplomați, judecători, preoți și chiar ofiteri; cere intenționând foarte mult pentru autonomia Albaniei, spre a nu se acorda în cele din urmă minimul posibil. — Astfel că are ferma speranță că comitetul de sub președinția fostului Mare Vizir *Ferid Paşa* are șanse de a câștiga cu mult mai mult, decât ceea ce a realizat până acum *Ismail Kemal Bey* al cărui procedeu cu prematură declararea independenței Albaniei a nemulțumit pe membrii comitetului național din Constantinopol.

*

Bazat pe aceste două atricole publicate în „Il Giornale D'Italia” cari par inspirate cu intenție de către comitetul național albanez dela Constantinopol, al cărui membru marcant este și publicistul *Dervich Hima*; convorbitorul meu mi-a dat să în teleg. că *Ismail Kemal* a ridicat steagul independenței Albaniei, în contra voinței comitetului din Constantinopol și numai cu concursul coloniei albaneze din București fiind totdeodată sprijinit atât de familiile Toptani și Frasarî, precum și de către tinerii intelectuali cari compun cabinetul ministerial întrucât l'au însoțit pe șeful guvernului provizoriu până la Valona, ajutându-l chiar în toate direcțiile spre a-si atinge telul dorit.

Evident că astfel prezentându-se situația, nu putea fi vorba despre încredințarea unui portofoliu, nici lui *Dervich Hima*, care în ziua proclamării in-

Noi nu visăm sărutul de foc, al unui glonte
Căci nu vrem să-l cunoștem pe doctorul
[Leonte!
Dar nu iubim nici pacea: căci pacea-i nemiș-

[carea.
E dunga fumurie ce mărginește zarea
Și închide perspectiva oricărui univers.
E bardul care-o dată a nimerit un vers
Și-adoarme pe cumuna isbânzilor trecute.
Amantul ce se teme de mult să mai sărute.
Căci doctorul ordonă să-si menajeze cordul,
E sibatrozul seepile care îndrăgește bordul
Când frații săi în stoluri, se duc spre țormuri noi
E surdul care-asteaptă trombeta cea de-apoi,
Trotul ce visează reduși de cașcaval,
Reumatismul cronic cu grad de general,
Și în fine, dați-mi voie, tirada s'o închid
E steagul alb pe care voim ca să vorbim
Nu este un câmp de luptă și nici un tîntîrim,
Ci fată, pur și simplu, războiul nostru ce e:
O liră destentată de-o mână de femeie;
O pașnică uncață din lemne și frânghii.
Un bun și vechiu tovarăș al nopților târzii
Ce harnic, tesc, lum, în fire de lumină...

Precum vedeți, războiul e-o pașnică mașină
Nu e strănit cu sânge; degeaba v'ați speriat!
Noi vom cânta Războiul căci dânsul ne-a păstrat
Ca un bătrân cuminte, uitat pe-a vieții cale,
Berbea moștenire din vremi patriarhale...
Ca pe-un părinte darric te vom cânta, Război!
Căci tu ne-ai dat întâiul, cămașa de pe noi

Și ne-ai purtat de grijă din vremurile dace.
Tu, cel mai bun prieten al caselor sărace,
Podoba cea mai sfântă și mândră din cămin...
Tu ne îmbraci, din seutec și până la lințoliu
Țesând, de-opotrivă, din firele de in,
Năframa de mireasă și vălul cel de doliu.
Culegi atâtea lacrimi și visuri de noroc!
Tu ningi zăpezi curate Dumineca, la joc,
Clădești până în pedele velintele de zestre,
Pai alba veselie pe margini de ferestre,
Gătești întreaga casă de jos și până sus
Cu scoarte și chilimuri cum nicăirea nu-s!
Necontenit, spoteaza se suie, ca să cadă,
Pe zi ce trece vine un nou val de zăpadă
Căci fără de odihnă, Război, spre tine vin
În cete nesfârșite armatele de in...
În cîntea ta, spre toamnă, veste lung tot satul
Atunci când pretutindeni începe melîțatul
Și trîmbele de pânză, muncite săptămâni,
Ștau albe, împrejurul bătrânelor fîntâni.

...Târziu, când vine iarna și-al crivățului buciun
Veste lung, în noapte, trecând pe sub ferestă
Tu te întorci cu mintea la vremile de sbucium
Și stai mirat tu singur cât de bătrân mai ești...

În cîntea ta vibrează și freamătă tot cerul
Fosnind ca o mătasă când vîntul dela sud
Asemeni unui eratic, trecând din dud în dud
Repetă circulara lui domnu Kalinderu:
„Sădiți-vă cu totii un dud la orice casă
Nu te feri, Române, de viermii de mătasă!”

O, vierme de mătasă — pardon, O, Bombix-
[Morii!
Gîndac ce porți un nume atîta de sonor
Pe care-l cântă duzii când freamătă în cor,
De tine sunt legate atîta de multe glorii!
Tu care-ai fost în stare, întâiul, a-ți plăti
În lumea asta luxul de-a te 'mbrăca 'n mătasă,—
Îți mai aduci aminte de ziua când Hoang-Ti
Plimbându-se 'n grădină cu-a lui împărăteasă
Te-a ridicat la rangul de meșter țesător?
Crezuta-i ca Seneca să-ți fie detractor?
Să spună c'o matroană cîntită-i tot așa
De tare decoltată în haină de mătasă
Cînd este și statuia aceia ce-ar purta
O ipocrită frunză de viță!? Dar ce-ți pasă!
Nu s'a ivit în urmă un Heliogabal,
Ce vrînd să curme moda vestmîntului banal
S'a îmbrăcat, ca tine, în vesta diafană?
Îți mai aduci aminte mânia suverană
Cu care Aureliu a zis: „Nu dau nimic!”
Soției, ce-i ceruse un strai de borangic?
Credeai s'aduci atîtea discordii conjugale?
Treceau acestea toate în visurile tale
Cînd săturat de-al Chinei imperiu monoton
Ai emigrat incoace, ascuns într'un baston?

*

Orcum ar fi, o Bombix, noi totuși te slăvim,
Căci tu ești vrăjitorul ce ne desfătă ochii,
Tu ești acel, ce tainic, în faldul unei rochii
Strecoți lumini și umbre, — și faci ca să ghicim
Prim foșnetele tale femeia așteptată.

dependenței se afla la Constantinopol, unde delibera zilnic cu comitetul de sub președinția lui Ferid Pașa și de comun acord cu Sureya Bey, fost deputat de Valona; precum n'a putut fi vorba nici despre fruntașul scriitor Faik Bey Conitza, care continuă de a-și exercita profesiunea de ziarist la Boston în America, unde conduce valorosul organ național „Dielli” — Soarele — din care am citat câteva articole interesante în corespondența anterioară.

Sub aceste auspicii se prezintă până acum, guvernul provizoriu din Valona care întru câțva și-a atras sprijinul Austriei, dar a cam nemulțumit pe italieni; pentru cari motive, presa înregistrează zilnic slăbiciunea guvernului și forța coloniilor sau și delegaților respectivi, cari sunt ținuți la distanță afară să li se comunice planul pe care îl urmărește șeful guvernului, în de comun acord cu miniștrii și consilierii intimi din sfatul național; cărora li s'a dat denumirea de senatori.

Convorbitorul meu pare a fi în curent și cu unele nemulțumiri ce s'ar fi ivit între consiliul de miniștri și un senator, a cărui purtare dubioasă a dat foarte mult de gândit acum câțva timp în cercul naționaliștilor albanezi. — Deasemenea se vorbește foarte mult și despre niște combinații compromițătoare, în jurul alegerii viitorului domnitor, fapt care a stârnit mari nemulțumiri în unele cercuri naționaliste; iar ziarului din Boston i s'a dat ocazia să se pronunțe categoric în contra alegerii unui prinț musulman — fie chiar prin naștere egiptean — precum a stârnit pofta și oficiosului „Patris” dela Atena, care ofera protecția grecească pan-elenistă, dacă Albanezii vor cere ca domnitor pe unul din fiii lui George I regele tuturor Elinilor.

Din cele expuse mai sus reiese, că până acum se manifestă trei curente cu ocazia proclamării independenței Albaniei.

Primul îl formează guvernul provizoriu care muncește în limita posibilului, cât le permite cablul submarin, singurul punct de comunicație telegrafică cu Occidentul și posibil să aibă oarecare legături cu unele centre din interior unde n'au pătruns armatele aliate până în prezent.

Al doilea curent îl formează comitetul național din Constantinopol, care agită presa și diplomația internațională spre a se da o autonomie cât mai largă unei Albanii pe cât posibil de mare, dar cu o condiție, să fie pusă sub suveranitatea sultanului.

Al treilea curent și cel mai sănătos este al naționaliștilor albanezi din Egipt și din America, cari sunt pentru concentrarea tuturor forțelor naționale la un loc, recomandând totdeodată ruptura definitivă cu Constantinopolul unde atmosfera este cu totul viciată. Atrage atenția printr'un călduros apel adresat sfatului național din Valona, ca să se facă o Albanie Occidentală cu un principe dintr-o familie regală domnitoare, care să introducă moravurile necesare pentru civilizarea unui popor

O. nimfă, cristalidă, ființă fermecată,
De-ai fi rămas deapaururi acolo 'n Orient
Cine-ar fi fost în locu-ți galantul confident
Ce știe orice taină a doamnelor din sală?
Nu-s darurile tale vestimintele de gală?
Nu te prefaci în panglici pe fiecare cap?
Nu te cobori de-acolo și până la ciorap?
Nu șerpuești albastru și roz printre dantele?
Iar tinerele sânnuri n'ar isbucni rebele,
De n'ar fi ferecate de tine în corset?
Destul o, Bombix-Mori! Devii prea indiscret!...
Destul că pierdem firul și noi și tu, gândace!...
...Am început prologul vorbindu-vă de pace
De datini, de Seneca, de in și de strămoși, —
Și iată-ne acuma servindu-vă gogoși
De parc'am fi la școala de sericicultură...
Să isprăvim mai bine cu-o mică învățătură
Căci poate să ne întrebe cucoanele: mă rog
Cam unde e morala acestui lung prolog?

Morală vreți? Morală? Cu orice preț morală?...
Ei bine, iată una, vă vom răspunde noi:
„De vreți să fie pace în viața conjugală,
În fiecare casă s'aveți câte-un război...”

„Flacăra” D. Anghel și Victor Eftimiu.

ținut în sclăvie până acum. Acest curent este sprijinit de către toți intelectualii albanezi pe cari i-am cunoscut în ultimul timp și în special de către grupul delegaților din America, cari imediat ce au auzit că s'a arborat drapelul național la Valona și-au părăsit ocupațiile, cu tendința de a se înrola ca voluntari în miliția națională.

Coincidența a făcut ca acest curent să fie simpatizat și de către Români din Albania, stabiliți în America, cari și-au trimis o parte din delegații lor ca să-și spună cuvântul la sfatul național din Valona. Deasemenea se observă o unitate de vederi și la Români veniți de curând din Epir și Albania, cari întâlnindu-se cu delegații din America și cu grupul aflător la Brindisi, Bari, Triest etc... au redactat anexatul apel (Vezi în fruntea ziarului N. Red.) adresat către Români din Albania, Macedonia, Epir și Tesalia aflători în America; dându-le astfel răspunsul și sfatul cerut prin ultimele scrisori, de modul cum ar trebui să se manifeste în împrejurările actuale, atât față de conaționali lor precum și față de frații lor Albanezi stabiliți în America.

Terminând cu aceste reflecții, privitor la curentele ce se manifestă zilnic printre frații albanezi; vă transmit și următoarele știri primite în ultimul timp dela Valona.

„Astăzi au sosit câțiva delegați din Coritza, cari ne-au întristat foarte mult cu ocazia comunicărilor ce ni le-au făcut privitor la căderea frumosului oraș în mâna Grecilor. — Tocmai pe când Giavid Pașa, faimosul general antialbanez, amenința pe locuitorii Coritzei cu bombardarea dacă ar fi adus la îndeplinire hotărârea cu arborarea drapelului albanez, și-a făcut apariția armata grecească la Biliste care a trecut prin foc și sabie tot ce i-a ieșit înainte, astfel că după o luptă decisivă, turcii s'au retras spre Calania iar armata grecească a intrat triumfătoare la Coritza.

Sângele a curs siroaie din ambele părți. — Multe sate din împrejurimi au fost arse iar fetele și femeile desonorate. — Aproape 5000 de soldați au ajuns până la Fearica, iar de acolo se îndreptăză spre Valona, unde s'a stabilit o echipă sanitară spre a-i curăți de boli molipsitoare. În curînd vei avea noutăți și mai precise despre Coritza”.

M. D.

Situația internațională.

O nouă orientare în politica României.

Viena. — Sub titlul „România la răseruci” ziarul „Die Zeit” publică următoarea știre transmisă din Londra:

Asupra atitudinii României și chestiunii balcanice se comunică aici din sursă românească: Actualmente politica românească e dezorientată deoarece prin înălțuirea nesfârșită a evenimentelor România a fost scesă din cursul politic de până aci și n'a găsit noua atitudine ce trebuie să ia.

O putere centrală europeană s'a obligat în scris să apere interesele României față de războiul balcanic și să ajute realizarea pretențiilor ei. Acum această putere e determinată a păstra bune relații cu Bulgaria pentru a ține pe Serbia în șah. Aceste relații nu-i permit să influențeze asupra Bulgariei în favoarea României. Cabinetul românesc nu va admite în nici un caz ca Dobrogea bulgărească și Silistra să rămâie ale Bulgariei, căci astfel România ar fi mereu amenințată.

Cu toate acestea în România e un puternic partid care vrea să păstreze bunele relații cu Bulgaria chiar dacă nu ar acorda nici un fel de compensații. Un alt partid mult mai influent însă, văzând că România a fost abandonată de pomenita putere, încearcă o nouă orientare diplomatică și economică în scopul de a încheia un fel de alianță cu Serbia, pentru a se putea apăra contra numeroșilor adversari și prietini necredincioși.

Acest curent dorește o apropiere de Serbia și o legătură a rețelei liniilor ferate sârbești cu România în punctul Praovo de unde s'ar construi o linie ferată până la Adriatică. Astfel, atât Serbia cât și România ar fi economiceste independente de acea putere europeană centrală. O astfel de alianță pentru România ar fi cu atât

mai avantajoasă cu cât ar intra în contact cu Românii macedoneni din Albania.

După prima întrunire a conferinței ambasadurilor, de după anul nou, România va ști ce drum trebuie să urmeze. Ministrul Mișu va lua parte la cea dintâi sedință pentru a formula pretențiile României, care mai așteaptă și acum intervenția Austro-Ungariei în favoarea ei.

Dacă reuniunea ambasadurilor va da României câștig de cauză, d. Mișu va începe imediat tratativele cu Danefi. În caz contrar România va mobiliza imediat, pentru a realiza lovitura ce plănuiește împreună cu Serbia luând astfel parte activă la discuțiile statelor balcanice.

Austro-Ungaria și Rusia sprijină pretențiile României.

Viena. — Știrea despre încordarea relațiilor româno-bulgare e considerată aici ca fără temei, căci tratativele dintre cele două state abia au început și fără îndoială n'au ajuns încă într'un stadiu deciziv. Afară de aceasta în Bulgaria se știe că Austro-Ungaria insistă pentru pretențiile îndreptățite ale României și că Rusia, — după cât se pare și cât se poate deduce din știrile dela Petersburg — a acceptat ulterior acest punct de vedere al Austro-Ungariei. După cât se speră, acest fapt nu va fi trecut cu vederea de bărbății politici bulgari, cari cedând pretențiilor României, vor face-o nu numai din recunoștință pentru că ea a renunțat să mobilizeze, ci și pentru a-și asigura amicitia regatului vecin, amicitie de care Bulgaria are nevoie.

Călătoria dîni ministru Tache Ionescu.

Paris. — Semioficial se anunță că azi la amiazi d. T. Ionescu, ministru de interne al României va sosi aici și va avea o întrevedere cu A. Poincaré, iar după amiazi d-sa își va continua drumul spre Londra.

Pretențiile României.

București. — Am afirmat zilele trecute cum că d. Mișu a supus lui Danefi, la Londra, în modul cel mai precis, condițiile României, insistând să aibă un răspuns în cel mai scurt timp.

„Epoca” de luni confirmă aceste știri și adaugă că „d. Mișu trebuie să capete un răspuns decisiv, căci chestiunea aceasta trebuie să se deslege în mod definitiv în cursul acestei săptămâni. Nu ne îndoiim că eu va căpăta o soluțiune satisfăcătoare și împăciuitoare”, spune „Epoca”.

Limbajul acesta al foii guvernamentale, ca și primul articol al „Epocii” de luni, prind care se arată că Bulgarii întrețin un curent ostil României și care este urmarea unui alt articol „Mobilizarea României”, apărut în acelaș ziar. Limbajul acesta al foii guvernamentale a sporit neînșteța în cercurile politice.

Se trage concluzia că dacă soluția definitivă a diferențului nostru cu Bulgaria, așteptată în cursul acestei săptămâni, nu va fi dată, România e gata s'o impue pe altă cale, decât cea împăciuitoare.

Din camera română. — O rugare a Românilor din Serbia.

București. — În sedința de ieri a camerei d. Nicolae Iorga a citit o rugare a Românilor din Serbia, adresată d-sale, în care frații noștri se plâng din cauza opresiunii din partea guvernului sârbesc. Guvernul sârbesc — spun frații noștri — opreste folosința limbii românești, și leste pe copiii români să-și sârbizeze numele și voese să sârbizeze cu forța pe Români din Serbia. Petenții roagă autorul statului român, arătând interesul mare al Serbiei, de a se putea bucura de prietenia României, mai ales în aceste timpuri. D. Iorga cere ca Serbia să asigure Românilor un sprijin la fel cu sprijinul de care se bucură Sârbii în România, având libertatea de a putea înființa școli și biserici în România. (Aprobări). Răspunzând unei interpelări a dîni N. Iorga în chestia svenurilor despre mobilizare, d. ministru Marghiloman declară că aceste svenuri sunt neîntemeiate și roagă opinia publică să nu dea crezare acestor svenuri.

Tratativile de pace.

Londra. — Astăzi va avea loc a șaptea ședință a conferinței pentru pace. Cercurile cari stau în relațiuni strânse cu delegații se tem că aceasta va fi și cea din urmă ședință. Guvernul turcesc, după cât se spune, a dat instrucțiuni delegaților săi să ceară ca dispozițiunile luate de aliați în chestia teritoriilor cucerite, să fie supuse conferinței ambasadurilor.

Cu prilejul conferinței ce au avut aseară delegații aliați s'a emis ideea — ca cea mai potrivită — de a se remite un ultimatum pentru Turcia, pentru a se convinge dacă Poarta dorește de fapt pacea sau vrea să câștige numai timp cu tratativele pe cari le prelungește mereu. În aceeași vreme s'a afirmat că ambasadorii puterilor din Londra, vor refuza să intervină ca arbitri între aliați și Turcia, mai ales că acest fapt ar atrage tot felul de divergențe chiar între marile puteri.

În orice caz ședința de azi va fi hotărâtoare pentru soarta conferinței de pace.

„O veste bună.”

Paris. — Sub titlul „O veste bună” ziarul „Figaro” scrie că după consfătuirea dintre Poincaré și ambasadorul rus Iswolski se poate spera într-o apropiată începere de tratative între Rusia și Austro-Ungaria în chestia demobilizării armatelor respective. Nu se poate prevedea care va fi rezultatul acestor tratative, dar faptul că aceste două state vor începe tratative, e foarte îmbucurător.

Acord între puteri privitor la Albania.

Londra. — Referitor la Albania, marile puteri au încheiat o înțelegere definitivă. Albania va deveni autonomă sub suveranitatea Turciei și cu garanția celor șase mari puteri. Chiar frontierele încă au fost stabilite. Serbia, Grecia și Muntenegru vor trebui să cedeze din teritoriile cucerite mult mai mult decât își închipuiesc.

Declarațiile de anul nou ale d-lui Lukács.

— Prin telefon, dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 1 Ianuarie 1913.

O delegație de vre-o 100 de membri aleasă din sinul partidului guvernamental s'a prezentat azi la d. ministru președinte Lukács exprimându-i urări de bine cu prilejul anului nou. În numele partidului a vorbit deputatul Erdély Sándor, spunând că întreg poporul țării e cuprins de admirație și recunoștință pentru opera guvernului, care a știut să restabilească viața parlamentară normală. În proiectul reformei electorale guvernul a făcut să se valideze programul partidului și asta trebuie să ne mulțamească pe toți. Dacă legea ce va urma să fie înfăptuită, asigură supremația elementului maghiar și influența păturilor mai înaintate în cultură asupra conducerii afacerilor țării, orice nemulțămire trebuie să dispară.

În răspunsul său d. ministru președinte a accentuat că în toate faptele sale a avut în vedere programul partidului și părerile membrilor lui. Ii cade bine, văzând că partidul e satisfăcut de ceea ce a făcut. Față de acuzațiile aduse de opoziție, ține să justifice procedurile președintelui camerei și ale guvernului, prin situația insuportabilă creată de obstrucția nesfârșită care a împiedecat ani de-a rândul orice activitate a parlamentului. Arată că guvernul s'a silit să aducă legi salutare pentru popor. S'a ferit însă

să vâneze popularitatea, jucându-se cu lozincă frumos sunătoare, cum face opoziția de-o vreme încoace, ori primejduind chiar interesele țării și ale națiunii, prin creierea de legi cari ar deschide larg porțile pentru a lăsa să străbată la conducere agitatorii fără suflet și demagogia fără încredere, cum se laudă opoziția că ar face dacă ar fi la putere. Principiile acestea le-am avut înaintea ochilor atunci când am elaborat proiectul reformei electorale, — a spus Lukács — și tot de aceste principii ne vom călăuzi în viitor la creierea celorlalte legi pe cari le reclamă timpul, cum e, în primul rând, reforma administrativă ori mai precis: statificarea administrației. Sperăm că în curând vor fi alungați și norii negri ce amenință pacea Europei, și atunci ne vom putea continua în liniște lucrările spre a asigura pe lungă vreme și pacea internă, dorită de toți câți își pot da seama de relele ce trebuie să suferim pe urma continuuelor frecări din înăuntrul țării.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Ianuarie 1913.

Pentru sprijinirea ziarului nostru. Eminentul nostru coleg dela marele ziar *Adevărul* din București, d. I. Rusu-Abrudeanu a lansat zilele trecute în coloanele numelui ziar un apel inspirat de cea mai castă dragoste de neam, în care apel frații noștri din Regat erau invitați să dea expresie sentimentelor lor românești și prin a se abona la ziarele noastre din Ungaria, în special la „Românul”. Acest apel, care înseamnă un frumos început de propagandă publicistică în scopul unei mai intense solidarități de sentimente între noi și frații noștri din Regat, n'a răsunat în pustiu și sunt semne că va da rezultate promițătoare. Onorabilul d. K. Șt. Cesianu a răspuns de pildă cu costul pentru două abonamente și jumătate și suntem informați că exemplul frumos al d-sale va găsi imitatori tot atât de înțelegători în ce privește semnificația flamurei ce fâlfâim aci spre apărarea și informarea neamului românesc de pretutindeni. Aducem ziarului „Adevărul” recunoștința noastră cea mai caldă pentru viul interes ce a probat iarăși cauzei pe care o reprezentăm.

Știre personală. P. S. Sa Ioan I. Papp, episcopul Aradului, a plecat azi la Budapesta.

Decorarea unui dignitar al bisericii noastre gr. cat. Monitorul oficial anunță că Maj. Sa a decorat cu crucea de mijloc cu stea a ordinului „Francisc Iosif” pe ilustritatea Sa dl *Ioan Boros*, vicar capitular, prepozitul diecezei Lugojului, pentru meritele câștigate pe terenul vieții publice și bisericești.

Sfințire de preot în Sân-Mihalul român. Din Sân-Mihalul român ni se scrie, că administratorul protopopec, dl Ioan Oprea, în calitate de mandatar consistorial, a sfințit de preot-capelan pe dl Nicolae Mașcovescu. Comuna Sân-Mihalul român pune mari nădejdi în o activitate desinteresată și zeloasă a noului ales. Frumoasele vorbiri ținute de dnii Oprea și Mașcovescu cu acest prilej au fost ca o cuminicătură pentru țărani. Sân-Mihalului român, deci mai rămâne ca în pământul negru ce se vede să se arunce și sămînți sănătoase — prin o conștiință activitate în cultivarea virtuților frumoase ale țărâniei de acolo.

D. M. Beza, colaborator extern al ziarului nostru, a fost numit cancelar interpret al legățiunii române la Londra în locul dlui N. K. Constantinescu, demisionat. Sincere felicitări.

— **Recunoștința țării** Guvernul român a depus de pioul camerei, în aplauzele unanime ale întregii adunări, un proiect de lege prin care se acordă familiei Caragiale sprijinul și răsplata țării. E în această manifestație, în care grija guvernului se întâlnește cu întreaga aprobare a parlamentului, un gest de nobilă recunoștință a sufletului național pentru artistul care a ajutat cu mai mult spor și cu o neîntrecută strălucire prefacerile spre mai bine ale spiritului nostru public. Visul din urmă al lui Caragiale — și cel mai trist — a fost soarta copiilor și familiei lui. Țara își implinește o datorie către ea însăși, când primește în grija ei soarta acestora. Guvernul și parlamentul răspund pe deplin acestei înalte îndatoriri morale.

O operă a reginei Elisabeta reprezentată la Cernăuți. Ni se scrie: Sâmbătă seara s'a reprezentat la Stadtheater din Cernăuți opera „Marioara” al cărei libret este scris de regina Elisabeta, iar muzica de d. Gheorghe Cosmovici. Succesul operii, care s'a mai jucat la Nürnberg și Praga, a fost desăvârșit. Compozitorul, d. Cosmovici, chiar dela primul act a fost chemat pe scenă și i s'au făcut ovațiuni la fiecare act. Românii și celelalte naționalități din Cernăuți au arătat un deosebit interes poerei reginei și a dlui Cosmovici. Au asistat notabilitățile orașului în cap cu baronul Alexandru Hurmuzachi, maresalul Bucovinei, precum și toți deputații români din dieta Bucovinei. După reprezentație, d. Cosmovici a fost sărbătorit printr'un banchet în sala hotelului Central, cu care ocazie s'a trimis de către asistență o telegramă reginei Elisabeta, anunțându-i-se reușita complectă a operei. Ca dovadă a succesului deplin este că opera „Marioara” se va juca mai de multe ori în sesiunea teatrală din Cernăuți. A doua reprezentație va avea loc Joia viitoare.

Pentru soldații noștri. Ieri seară, în presara Anului-nou catolic, dșoara *Rozalla László*, elevă a conservatorului de muzică și artă dramatică din Budapesta, a săvârșit o faptă pe cât de frumoasă, pe atât de laudabilă. Tânăra și simpatica artistă aflându-se în cafeneaua „Jägerhorn” din Arad a făcut oaspeților frumoasa propunere de a contribui fiecare cu câțiva gologani pentru soldații noștri cari acum, în timpul sărbătorilor, stau cu arma la picior păzind granițele țării noastre. Între aplauzele sgomotoase ale oaspeților dșoara László s'a produs cu un joc de scenă, apoi a pornit cu cheta pe la toate mesele adunând în scurt timp o sumă de 30 cor., care azi a fost predată comandamentului militar din Arad. Publicul a aplaudat și aclamat sgomotos pe dșoara László.

Triplă sinucidere din pricina unei fete. Într'o cafenea din cercul XVI din Viena trei tineri au băut otravă și medicii chemați în grabă n'au putut face alta decât să constate moartea. În buzurarul unuia dintre ei, au găsit o scrisoare iscălită de toți trei candidații la moarte, din care s'a constatat că pricina sinuciderei era o tânără fată de care erau toți trei amorezați tun. După ce s'au convins că fata îi poartă numai cu vorba, au hotărât în comun acord să-și curme firul zilelor. Și-au dat întâlnire într'o cafenea, unde după ce și-au luat rămas bun unul dela altul, și-au dus planul la îndeplinire. Sinuciderea întretită a produs mare panică între oaspeții cafenelei. Unul dintre sinuciși are abia 16 ani.

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-ter.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (168-80) TELEFON n-rul 340

Premiul Nobel pentru chimie. Asupra celor doi savanți premiați anul acesta de Academia din Stockholm cu marele premiu Nobel, găsim în revista științifică „V. Adamachi”, un articol al savantului profesor dela Iași P. Poni, și din care extragem notele de mai la vale.

Premiații sunt chimiștii francezi: P. Sabatier și V. Grignard.

Sabatier a făcut sinteza petrolului și a dat o teorie anorganică asupra formării acestui corp în sânul pământului. După el, în interiorul globului există metale alcaline și alcalino-pământoase precum și carburi ale metalelor alcalino-pământoase. Prin acțiunea apei asupra carburilor se produce acetilen. Prin acțiunea apei asupra metalelor ia naștere hidrogen. Ambele aceste gaze trecând peste metalele difuzate în rocele profunde, se transformă în petrol. Sabatier a verificat experimental această teorie. Făcând să treacă peste nikel pulverulent un amestec de hidrogen și de acetilin, el a obținut un petrol identic, prin compoziția sa, cu petrolul natural. Așa petrolul sintetic al lui Sabatier, cuprindea hidrocarbure aromatice, naftene și parafine. Este de observat că în teoria lui Engler, care atribuie petrolului o origine organică, nu se poate explica faptul că el cuprinde hidrocarbure aromatice.

V. Grignard a stabilit o nouă metodă de sintesă a compuşilor organici prin ajutorul combinațiilor organomagnesiene. Intrebuințând compuşii organomagnesiani, Grignard a isbit să facă un foarte mare număr de sinteze organice. Metoda sa este întrebuințată astăzi în toate laboratoarele de Chimie organică.

Amândoi acești chimiști, — cari au fost recunoscuți, prin premiul ce li s'a acordat, ca fiind din cei mai iluștri din lume, — nu sunt din Paris. Sabatier este profesor la universitatea din Toulouse, iar Grignard la cea din Nancy. Mai înainte toată mișcarea științifică din Franța era concentrată în Paris, unde era sediul unicei universități. În provincii nu existau decât Facultăți isolate care vegetau, fiind lipsite de orice mijloace de lucru. Guvernul republicei a schimbat această organizare centralizatoare datorită lui Napoleon el a înființat în toate părțile universități independente care au devenit adevărate focare de lumină în care se lucrează și se răspândește știința. Rezultatele obținute, prin această descentralizare, a fost în adevăr uimitoare.

Un aeroplan străin de-asupra orașului Botoșani. Din Botoșani ne vine știrea, că Sâmbătă seara, pe la orele 6, a trecut un aeroplan de-asupra orașului în direcția Ștefănești, spre Austria. Este al treilea care s'a observat de două săptămâni.

Refugiați turci îngrijiiți de bulgari. Din Sofia vine știrea, că numeroși refugiați veniți din Adrianopol la Dedeagaci și cari steteau fără adăpost înainte de ocuparea ultimului oraș de către armata bulgară, sunt acum găzduiți și hrăniți prin îngrijirea autorităților bulgărești. Lazarete instalate în aer liber, în țările ocupate, sunt de câteva zile transformate în sate unde răniții vor putea fi îngrijiiți în mai bune condițiuni.

Infrigurări de patriotism. În congresul comercianților unguri ținut zilele acestea la Maria Terezianopol s'a adus o strașnică hotărâre, memorabilă pentru vremea ce o trăim. Ungurul *Kunetz Endre*, un mare bogătaş, a propus ca ori ce legătură comercială cu Austria să aibă un intransigent caracter unguresc. Comerciații din Austria sunt siliți — dacă vor să-și desfacă marfa în Ungaria — să învețe limba ungurească, deoarece numai corespondența ungurească le poate mijloci scopurile comerciale. Discuția s'a înfierbântat, capetele au asudat, iar congresul a putut înregistra o singură hotărâre — *corespondența ungurească* votată deocamdată pentru Austria, poimâne va fi votată la un viitor congres anual, pentru celălalt rest de lume....

Ruina economică pricinuită de războaie. („La bourse aux cours, de Bruxelles”, Noemvrie 1912). Războiul cumplit, ce se desfășură în Balcani, reprezintă în mic dezastrul ireparabil, ce ar decurge dintr'un conflict european. Azi, războaiele nu mai sunt purtate ca pe vremuri, cu armate străine și puțin numeroase; din contră, în toate Statele organizate există armate permanente, alcătuite din totalitatea cetățenilor valizi și dispunând de mijloacele cele mai cumplite de distrugere. Un război modern este un război de exterminare, în sensul cel mai înspăimântător al cuvântului care ruinează și pe învingător, și pe învins, fără distincțiune, dând îndărăt popoarele, cu secolii.

Pe terenul economic și financiar, unde toată civilizația de azi și tot edificiul social sunt susținute de credit, războiul este fulgerător.

Europa posedă, în anul curent de turburări politice, 750 miliarde frs. în valori mobiliare (capita nominal). Aceste valori cresc anual cu 20—25 miliarde și circulă din mână în mână ca un adevărat numerar. În timpuri normale, organizațiunea aceasta financiară funcționează foarte bine, pentru că nu este nevoie decât de un mic stoc metalic pentru a se încheia operațiuni de 20 ori mai numeroase decât stocul monetar; în timpuri anormale — și ce poate fi mai anormal ca un război —, numeralul încetinează iuțea

circulațiunii sale, fiindcă deținătorii îl păstrează pentru ei.

În Europa, pentru cele 750 miliarde valori mobiliare și pentru cele 50—60 miliarde în bilete de bancă, cecuri sau efecte de comerț, nu există mai mult de 35—40 miliarde frs. de numerar, din cari $\frac{1}{2}$ se află în cassa Statelor sau a băncilor de emisiune; în fața acestei situațiuni, se poate întrevădea ruina imensă provocată de catastrofa unui război european.

„CORESPONDENȚE CU TEXT MUZICAL”. Acum a apărut prima corespondență cu text muzical în limba română redactată de Niță Zărândeian.

Formatul e de mărimea unei ilustrate sau a unei corespondențe de poștă, cu deosebire, că pe o față e conținutul unei frumoase colinaș, pusă pe note pentru cor bărbătesc în patru voci, intitulată „Dalbă Fecioriță”.

După aceasta vor urma: Doine, hore, cântece etc., tot în acest format. Prețul pentru un exemplar 10 filer. Se pot procura dela librăria „Minerva” din Brad (Brád, Hunyad m.) unde se află în depozit general; precum și dela toate librăriile românești.

Excelenta revistă literară „FLACĂRA”, la care colaborează cei mai de seamă scriitorii români de pretutindeni, a intrat în anul al doilea al binecuvântatei ei existențe.

Cu acest prilej, „FLACĂRA”, dorind să pătrundă și în Ardeal în colțurile cele mai depărtate ale românismului a hotărât să reducă și pentru Românii din Ungaria abonamentul, în ceea ce privește preoții și inv. sătești. Deci pe viitor preoții și învățătorii români din Ungaria vor plăti abonamentul anual la „FLACĂRA”, în loc de 8 lei, numai cu 6 lei și 60 bani.

Indemnăm pe toți cetitorii noștri să se aboneze la această revistă care stă cu atâta cinste în slujba idealului cultural al neamului.

Bo. 635.

x Cel mai potrivit dar de Crăciun este un pian sau pianin bun și frumos din depozitul românesc de plane al prof. de muzică T. Popovici din Sibiu, strada Cisnădiei 7, asortat în vederea serbătorilor cu instrumente nouă de prima coalitate, cu prețuri mai ieftine ca oriunde. Se admite și plătire în rate lunare convenabile. Po 633.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senoz

(488)

— Urmare —

— Nici o ceremonie, am venit pentru afaceri; aducem un cumpărător, pe d. Pavce Ivanovici Cicikof, îi zise Costanoglo.

Bucuros, domnilor, că vă pot face cunoștință, dați-mi voie să vă iau mâna.

Cicikof îi înfățișă amândouă mâinile deodată. „Aș voi, dragă domnule Pavel Ioanovici, să vă arăt un domn care merită atențiunea d-voastră. Dar, domnilor, dați-mi voie să vă întreb dacă ați prânzit ori nu.

— Noi am prânzit, zise Costanoglo cu foarte bună intențiune; nu voim să vă cauzăm nici încurcături nici cheltueli; să mergem numai decât să vizităm..

— Ei bine să mergem. Să mergem să vedem urmele desordinei și prostiei mele.

Khlobuef puse mâna pe șapcă. Oaspeții se acoperiră, și plecară cu toții pe jos ca să viziteze satul. Aproape în toată ulița, ei văzură, de o lature și de alta, vechi bordee străpunse de niște ferestre foarte mici, astupate cu niște

cârpe cu cari țărani își învelesc picioarele în loc de ciorapi.

„Haideți să vedem deplorabilele efecte ale prostiei și dezordinilor mele, repetă Khlobuef. De bună seamă că ați făcut bine că ați prânzit acasă; ai crede Constantin Teodorovici că n'am nici măcar o găină în curtea mea? iată unde am ajuns”.

El oită, și, ca și când ar fi reflectat că nu i-ar fi de ajuns să intereseze numai pe Costanoglo, prinse pe Platonof, de braț și o luă înainte cu el. Costanoglo și Cicikof rămăseră în urmă și îl urmară la distanță, mergând braț la braț.

Sunt tare nenorocit, Platon Mikhailovici, tare nenorocit! zise Khlobuef către Platonof nu ți-ai putea închipui niciodată cât sunt de nenorocit: n'am nici bani, nici pâne nici cisme.. Îți vorbesc o limbă necunoscută, hai? Aș râde eu cel dintâi, dacă aș fi tânăr și ar fi să sufăr. Dar când nevoile vin să te tragă de gât în pragul bătrânețelor, și când ai grija unei soții și a cinci copii... mijlocul de a nu deveni adânc trist și tare întunecat?..

— Ei bine, dacă îți vinzi pământul, produsul afacerii n'ar fi pentru d-ta un adevărat liman de scăpare? Zise Platonof.

— Un liman de scăpare! zise Khlobuef lovind cu mâna în gol; odată ce mi-am plătit datoriile nu-mi mai rămâne nici o lățca.

— Și ce ai să faci?

— Vei întreprinde ceva ca să ieși din desnodământul acesta.

— Ce-aș putea eu întreprinde?

— Vei lua o slujbă.

— Rangul meu civil e *Gubernski sekretar*, clasa a patrusprezecea, abia echivalentul gradului de subofițer de linie.. Asta-i dragut, nu-i așa, că să soliciți o slujbă? Dar fie la nevoie am să iau un loc cu leafă de cinci sute de ruble.. și am cinci copii și pe mama lor de hrănit!

— Făte intendent al vreunui domeniu.

— Dar cine va încredința conducerea ogna-relor lui unui om care si-a mâncat propriul său avut?

— Când ai foame și moartea te urmărește, trebuie să-ți crezi repede un refugiu oarecare. Fratele meu cunoaste multă lume în oraș. Nu trebuie poate decât bunăvoință unui membru din această mică lume oficială ca să ți se dea un loc... da, am să-l rog pe fratele meu..

— Un Platon Mikhailovoco, zise Khlobuef strângând cu putere mâna lui Platonof eu nu sunt bun la nimic; sunt bătrân, foarte bătrân înainte de vreme; vechi excese mi-au secat năduva spionării, am la numărul acesta un reumatism incurabil.. Un loc! un loc ca să vegetez în paguba coroanei.. Știu eu că s'au deschis astfel peste tot locuri unde oameni nesățioși se îngrașă.. Să ferească Dumnezeu, ca spre a-mi da mie și alor mei pânea de toate zilele, să se miște și mai mult bietul popor!

(Va urma).

x **Schimbare de local.** Aduc la cunoștința on. public, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în același bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articii. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de perii, articii de toaletă, pariumuri, articii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praaf. Telefon 505 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. Hc. 608

x **Instilțare.** Aducând la cunoștința on. public transformarea radicală a camerei uscate de aburi și punând-o la dispoziție publică, totodată anunțăm on. public că luând în considerare scumpirea cărbunilor și siliți și de alte împrejurări începând dela 16 Decembrie am urcat prețul scâlzei pentru femei și bărbați la 1 cor. 20 fil. Pentru zilele de Luni, Miercuri și Sâmbătă sunt valabile numai biletele cumpărate la cassă, ori și bilete externe pe lângă o taxă supletoare de 20 fil., în celelalte zile ale săptămânei, adevă **Marti Joi, Vineri și Duminecă** prețurile biletelor rămân neschimbate, cari zile sunt potrivite mai cu seamă pentru publicul din provincie. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, suntem cu distinsă stimă: **Direcțiunea băii de aburi Simay.**

E. 638.

— „Românii” se găsesc de vânzare la chioscul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Silviu Șelmerean, Sibot. Ziarul se expediază regulat din 16 Noembrie st. n.

Pavel Cospenda, Raîna. Pe viitor nu se mai trimite, numai dacă pățiți abonamentul.

Ioan Brânda, Ghilad. Trimite-ne paralele că apoi îți trimitem foaia pe un an întreg.

Pavel Jurma, Temeszandrás. Am primit 14 cor. ca abonament până la 15 Mai 1913.

E. T. B. Face 42 cor. Adăogând și abonamentul nou de 28 cor. acceptăm. Intelegem consecutiv și în rate egale. Altcum se sistează și se precede pe altă cale.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

In atențiunea celor ce cumpără bijuterii

Zirner Testvérek unmeșni LISZT HUGÓ.
Budapesta, strada Váci nr. 2

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele fluitoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnot și prețul scăzut.

Roz să fii atenți la firma! . . . Fond. în a. 1834.
E 656

Noutăți literare.

— Editura „Librăriei Naționale S. Bornemisa. —

„Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca a avea cărți sănătoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. **Ioan Agârbiceanu: Schițe și povestiri. Prețul coroane 2.—** Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a impodobit până acum cu atâtea volume de valoare literatură noastră. Domnul Ion Agârbiceanu e de altcum în destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, căruia i-a succedat în urma marelui său talent să fie pretutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâiu volum al autorului, în care s'a publicat cele mai succese piese literare, alese de însuș autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. **Livia Rebreanu: Frământări. Prețul cor. 1.50.** Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletști grele și să dea personajelor întotdeauna o culoare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golani”, în cari conștientul lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zugrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâi volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a edat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa după cum o fac aceasta și alte popoare culte din Apus.

3. **Victor Eftimia: Poemele Singurătății. Prețul 2 coroane.** Autorul neîntrecutei piese „Însiră-te mărgărite” ne dă sub titlul acesta un elegant volum de poezii, scrise într'o formă din cele mai succese și într'o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s'a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într'o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duioșia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale cărui scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activității literare și-a început-o la noi în Ardeal, sub mâna conducătoare a lui Octavian Goga, în „Tara Noastră”.

4. **Alexandru Ciura: Amintiri. Prețul cor. 1.60.** Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un sir întreg din dulcele și duioasele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moților. Scrise într'o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute momente sufletului, care cantă într'adevăr plăcere și distracție în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariția a fost salutat de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s'au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. **„Almanahul scriitorilor dela noi”. Prețul cor. 1.60.** Această carte în felul ei e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice alor 46 de scriitori născuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecăruia din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor ziarelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politicii naționale.

6. **Ermil Borcea: Versuri flusturate. Prețul 60 bani.** Domnul Ermil Borcea e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobarnacii”, dă dovezi de un talent umoristic plin de versă.

Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere citindu-le.

7. **„Cele mai frumoase”. Prețul 60 bani.** E un drăgălaș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cătănești, blăstături etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în colorii, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. **„Intrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia la 1599”,** în mărime de 47×59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unui episcop gr. cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voevod Mihai Viteazu însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjdii de sărbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. **„Capul revoluției țărănești din 1784”: Horla, Cloșca, Crișan.** Tabloul dă fotografiile în colorii ale eroilor noștri din această revoluție, reproduse după fotografia picturilor din muzeul Bruckenthal. Mărimea tabloului e 45×65 cm. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Pentru porto să se trimită 10—20 bani de-o carte.
L. 562

Ba 118—330

Gustaf

Berea **SLEEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Fiedler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Pi 307—100)

Hotel Bristol

Budapesta—Dunapart

Clădire modernă.

Cafenea elegantă.

(E 640—)

Ospătărie excelentă.

O prăvălie,

de coloniale și ferărie, care există de 101 de ani încontinuu într'un orașel din Ardeal la poziție bună,

se dă în arândă

din cauze familiare. Cei interesați pot cere adresa la adm. ziarului. (Ba 661—)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—41)

Cadouri de Crăciun și Anul-nou.
Asortiment foarte bogat de specialități de briliante și bijuterii de aur.

Mare magazin de obiecte de lux din argint și tacămuri de argint. Asortiment foarte bogat de servicii de țigării, tabachere, bastone de argint. Ciasuri elegante de aur, argint și oțel. Ceasuri cu pendulă, în orice mărime. Dospărțământ speci al pentru obiecte die argint de China. Mărfuri excelente prețuri foarte ieftine.

Grallert J. és Fia.

elasoniear și brlijinter

ARAD. bulev. Andrassy nr. 22.

Ce faceți băcți! — Tata ne-a dat voie!
Căci fumăm doar tuburi veritabile Antitoxicin
firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu in-
scripțiunea „JACOBI”.

Fiecare cutie conține interesante foto-
grafii Röntgen.

Magazin principal:

[Go 548]

Magy. kir. dohány és szivar különlegességi áruda.

Pentru Crăciunul ortodox

cele mai ieftine ju-
cării se vând la:

Magazinul Eisele

ARAD, str. Deák-Ferencz nr. 2.

(E 718)

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am
repășit dela firma Verbos A. și Fi, unde am
servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am
deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapețierie.

Intrând în relațiuni de afaceri cu măsarul
Stigmund Perényi sunt în plăcuta pozițiune
de a executa cele mai fine lucrări de măsurie
și tapețierie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:

Laurențiu Édi și Sigismund Perényi.
Stabilimentul de mobile. strada Magyar nr. 23.
(E 619)

Prcea sălășluiește în familia care
cumpără ghetete pentru sărbătorile
de Crăciun dela

Purjesz Lázár,

(P 711) depozitar central.

Arad, Andrassy-tér, (Hotel „Panonia”)

1 păr. chevreaux cu bumbi pentru
dame	7.50
1 păr. chevreaux cu șnururi pentru
dame	7.—
1 păr. chevreaux cu șnururi pentru
bărbați	8.—
1 păr. chevreaux cu bumbi pentru
bărbați	9.—

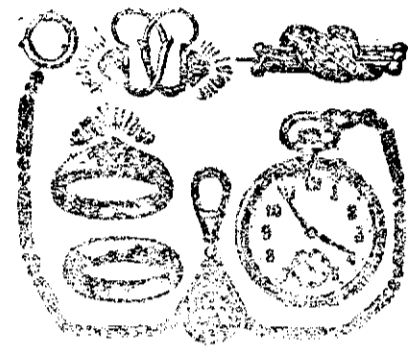
Ghete pentru copii dela 1.— cor.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului acesta. :-:

Căsătorie.

Sunt tânăr de 23 ani, ales de preot într-o
comună de peste o mie de suflete și dispun de
o avere min. 50.000 cor. În lipsa de cunoștințe,
caut pe aceasta cale o domnișoară de religiuena
gr.-or. inteligentă, sănătoasă și econoamă bună,
care ar avea și o zestre de bani gata minimală
10.000 cor. Ofertele însoțite fiind de poze să se
trimită la adresa Adm. sub deviza „Modestul”.
(U 632)

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Se 125-60

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu Brillante, obiecte de lux
în argint și articole opice. În atelierul meu
se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

În prăvălia românească de coloniale și delicatose a lui

Gheorghe Ștefu

din Arad, str. Deák-Ferenc n. 7.

Telefon pentru Arad și provincă 881.

Se află în cea mai bună calitate: cafea de tot soiul, zahăr, thea, prăjituri la thea, portocale, lămâi, smo-
chine tescuite și în cunună, struguri de malaga, strugurei (stafide) pentru plăcinte, curmale (datolya) franceze, fructe
zaharicate, Choccolată de Suchard, Cacao, rahat, halva, prune uscate de Bosnia, alune din Italia, mandule, nuci, mac,
praf de copt prăjituri de Dr. Oetker, tot soiul de bonboane de choccolată, dela fabrica Heler din Viena, zahari-
cale și tot felul de podoabe de Crăciun (și pentru pomul crăciunului), tot soiul de fructe în sticle de duns, diferite
pecmezuri de fructe;

Vinuri fine de Tokai și Maderat, rachiu de prune și comină (drojde), toate acestea dela direct-producenți,
rum de thea, tot soiul de rachiuuri dulci (liköruri) din cele mai gustoase, șampanie din Franța și patrie;

Pești: Alfisch, sardinii franceze în oleiu, ringle, păstravi, heringi afumate, precum și tot soiul de pești în
saramură (murătoare);

Icre roșii, masline, cașcaval și brăuză de burduf de munte din Brașov, totfelul de cașuri: ementhal,
rockfort, trapista, óvári, imperial etc., unt de cel mai fin și lapte din pusta episcopului românesc;

Șuncă de Praga, cârnați și slănină de Dobrițin etc.; — Precum și tot soiul de articli, ce aparțin acestei băcănii.

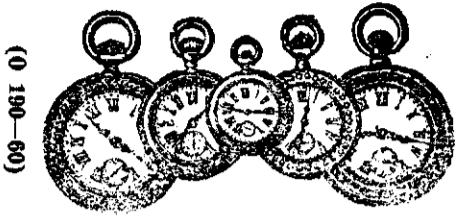
Comandele din loc și provincă se efeptuiesc momentan și se spedează
punctual. — Cele din loc se trimit acasă cu băiatul din prăvălie.

∴ — Din provincă se pot face comandele prin telefon. ∴

Se 628

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanția. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare esecelentă.

Avis!

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că am preluat ospătăria

„Rozsa bokor“,
din str. Fábrián-László Nr. 7.

(vis-à-vis de fabrica MAXIM I. VULCU), care o voi conduce cu cea mai mare promptitudine.

Cu deosebită stimă :

Hangai Sándor,

ospătar.

Ha 672

Mare târg de Crăciun
în magazinul

Kunz József és T-sa

Budapesta,

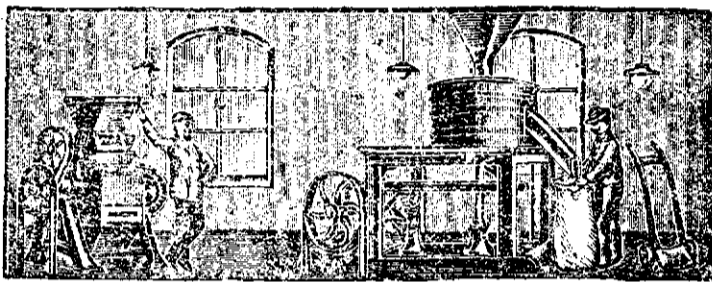
V., colțul străzilor Deák-Ferencz și Bécsi.

Prețuri excepționale de Crăciun :

Pânză de bumbac, un val 23 m.	— 14.—
Cămașă „Record“ pentru femei, din șifon bun	— 2.—
Butaloni „Record“ pentru femei, din șifon bun	— 2.—
Halat „Record“ pentru femei, din șifon bun	— 2.—
Halat pentru bărbați,	— 30.—
Cravată modernă	— 1.—
Flanel tenis, cu ață vărgat, 1 m.	— 48.—
Urs polar cu cap, imitație	— 80.—
Giorapi p. femei, 6 perechi de culoare cenușie	— 6-30
Giorapi p. femei 6 păr., cu ajour negru	4-95
Fugar velvet, rămășițe, 1 m. dela	4.— în sus
Fugar tapestry, „ „ „ „	3.— „ „
Covoare olandeze sau de ață 1 m. „	— 70 „ „
Talia de dantelă — — — „	3.— „ „

Orice rămășițe se vinde cu prețuri foarte ieftine.

(E 657)

FABRICĂ DE MOTOARE, MAȘINI SOCIETATE PE ACȚII
BUDAPESTA.

BIROU: VI. str. Podwianiczky nr. 61.

TELEFON: 85-29.

FABRICA: V., str. Váci 86.

TELEFON: 175-16.

EXECUTĂ:
aranjamente, reparări și ingrijiri, MOTOARE cu benzină, oleu brut, absorbitoare de gaz și gaz în scopuri industriale și economice.

Reparări de mașini, ferminare, cu autogen, lucrări de strungărit, transmisii, aranjament pentru mori, pompe, mașini economice și aranjamente electrice, reparări de automobile, suluri pentru mașini, basenuri pentru apă și orice lucrări în această branșă

DEPOZIT PERMANENT DE AUTOMOBILE NOUȘI UZATE

Mo 611

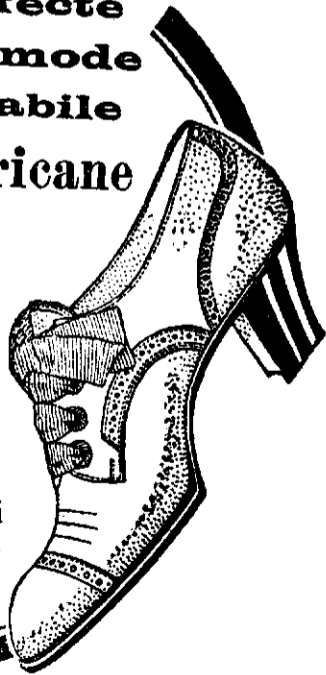
THE VERA.

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Gesetzlich geschützt.

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alți

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa
ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

[Bu 233]

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fier) SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 2-50 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativului de fier „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1-20 fileri.

Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original :

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserici, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sante, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sante pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preotești.

Haine pentru domni preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestiminte preotești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc Comande ezech momentan în modul cel mai prompt și conștientos

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

Totfelul de mobile de fer și aramă, matrațe,

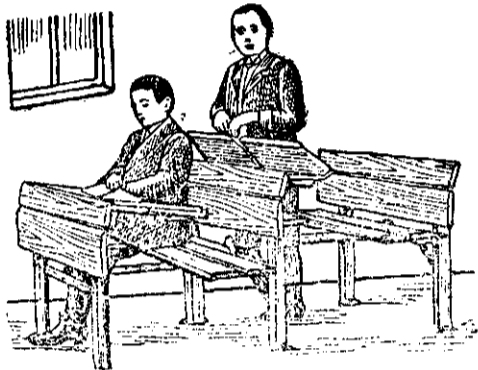
se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

BRĂȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

Urmașul lui **GROSZ FRIGYES OLASZ ANDRÁS**

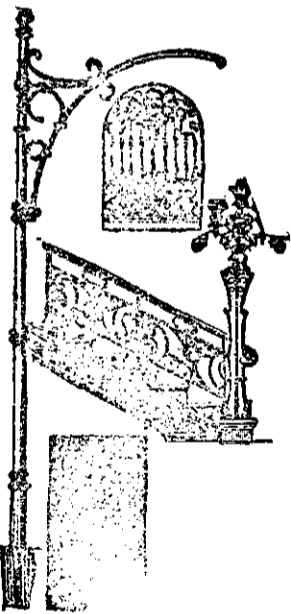
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (0 183-30)

Olasz András

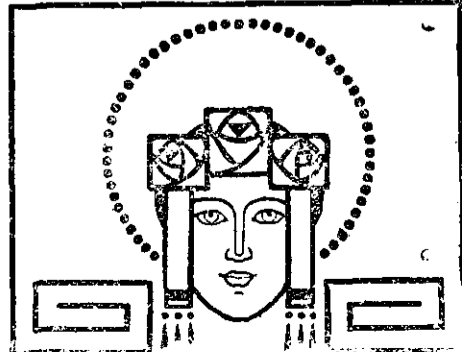
Mierzinsky Ferencz

atelier fotografic

TIMIȘOARA-FABRICĂ, bulev. Andrássy nr. 12.

Lucrări fotografice excelente, înmăririi în acvarel platină, oleu și argint bronz după orice tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în aceasta bransă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Seara fotografieri la lumină electrică.

Telefon 13-41.

(Mi 649-)

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE
GEORGE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

(Ru 66-30)

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie.

ORENDT G. & FEIRI W

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben, Heltauerg. Str.

:: Cîsnădiei 45. ::

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poelăzi și procvături, portomonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate.

Depozit permanent în curele de mașini

curele de cusut și legat, Sky (vârzobi. — Recomandă pe urmă

cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și

militari, cari stau strâns lipite de picior. — Reparările se execută

prompt. Mare deposit de hamuri pentru cai dela soierile cel mai ie-

ftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de

călătorie. Comandele se efectuează conștientos.

Dacă voți să cumpărați

Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria“	1'10
1 " " " " "	1'—	1 " " "	2'20
1 " " " " "	2'—	1/2 " Jamaica II	1'30
1 " " " " " fină 1/4 klg.	2'50	1 " " II	2'60
1 " " " " " sfărâmături fine	—40	1/2 " " I	1'80
1 " " " " "	—80	1 " " I	3'60
1 " " " " " kg.	7'—	1/2 " " fortior	2'70
1 " POPOFF nr. 4	7'—	1 " " "	5'40
1 " " " " " 6	5'50	1/2 " " antiqu	3'70
1 " " " " " 8	4'50	1/2 " " "	7'40

Comenzile făcute cu poșta se expediază prompt.

(Vo 506—)

Mobile in toate stilurile • cea mai solidă executare **moderne**

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

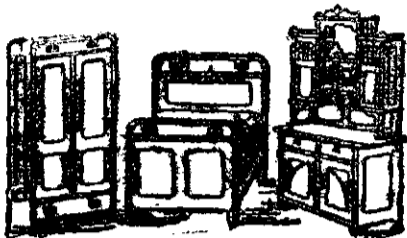
— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Satzgasse n-rul 37.

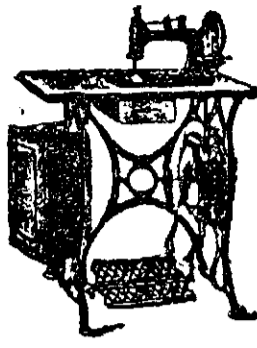
Expoziție de mobilă
sălic deschisă, fără
sălă de cumpărare.

P 184—60

Cea mai ieftină sursă
de cumpărat **MAȘINI**
de cusut, **BICICLETE**
: și **GRAMOFOANE** :

la

Katzky és T-sa, mechanic Timișoara-Cetate (Te-
mesvár-B) Mercy-u. 10.

Mare asortiment de plăci excelente; mașini de cusut, gramo-
foane, dactilografe și biciclete se reparază cu prețuri ieftine

Hlobil János

Primul institut cu putere
electrică în Lugoj pentru
văpsirea stofelor, curățirea
chimică a îmbrăcămintelor
— și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor
de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor,
perdelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din
provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534—30)

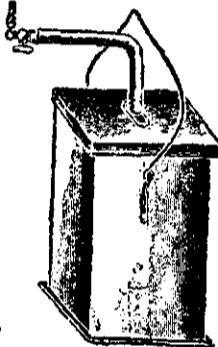
SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinchigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinchigiu, articole pentru bu-
cătărie și gospodărie, unelte
pentru miere. Fabricate de spe-
cialitate: măsuri de litru din
tinichea albă ori nickel, cano
pentru olei, lack ori petrolu,
faele, lămpi de carbid și alte
articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și
franco.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare,
la stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.
folosește:

**Purgativul de fiere (epetajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

0 sticlă costă 40 fileri; o duzină 1 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Ro 227—104)

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public,
că am deschis în **Arad, str. Deák-Ferencz nr. 39,**
vis-à-vis de hotelul „Vadászkürt”

UN SALON MODERN DE FRIZERIE

corespunzător tuturor cerințelor moderne și igienice.
Atrag binevoitoarea atențiune a On. public asupra
faptului, că experiențele în această țară mi le-am
câștigat în orașele mari din străi din patrie
în baza cărora mi-am provăzut cu cele mai
bune mașini și aparate pentru spălătărulului, pentru
uscătul părului și pentru masajul cu electricitate,
apoi cu scaune americane.

Rugând binevoitorul sprijin al On. public, tot
odată Vă aduc la cunoștință, că salonul meu este
provăzut cu cel mai mare confort, iar prețurile sunt
la fel cu al celorlalte saloane de primul rang din
localitate.

Cerând binevoitorul sprijin On. public sunt

AUREL BODROGEAN,

barbier și frizer.

(Bo 618)